

POLITICAL CAPITAL
POLICY RESEARCH & CONSULTING INSTITUTE

euronews.

Koronavírus és dezinformáció

*A Political Capital Euronews Magyarországgal
együttműködésben készült elemzése*

2020. április

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	3
Szakpolitikai javaslatok	4
Erősödő félelmek	6
Módszertan	6
Számos reakciót váltanak ki a koronavírussal kapcsolatos írások	7
Kevesebb lehet a koronavírussal kapcsolatos álhír.....	10
...de korántsem tűntek el	11
Narratívák: koncentrált EU-ellenes kampány a fókuszban	11
Össztűz Brüsszelre.....	12
Migráció és koronavírus: a populista aranybánya	16
Geopolitika és az Európai Unió: Oroszország jó, EU rossz	16
Ukrajna és az Egyesült Államok a járványhelyzetet is kihasználja, állítja a propaganda	20
Világvége vagy megváltás?	21
Fegyelmetlen „migránsok”	23
Kormányzati válságkezelés: vagy tökéletes, vagy elhibázott – nincs középút.....	24
Gyógymódok	26
Oltáskritikusok külföldön és Magyarországon	26
Mit mondanak a népszerű influenszerek?.....	27
Minden a régi, csak új kontextusban	30

Vezetői összefoglaló

- A koronavírussal kapcsolatos téves információkat és dezinformációkat a koronavírus kapcsán sok szereplő terjeszti: klikkvadász álhíroldalak, populista politikusok, belpolitikai szereplők, autoriter rezsimek (Oroszország és Kína), de még népszerűség-hajhász hírességek is. Tanulmányunkban a koronavírussal kapcsolatos hazai dezinformációs univerzumot térképeztük fel, nemzetközi kontextusban.
- **A Covid-19 krízis újabb lehetőség Oroszországnak és Kínának, hogy megroppantsa a nyugati intézményekbe vetett bizalmat.** Az orosz dezinformáció különösen vehemensen támadja az Európai Uniót. Az információk zavarkeltés mellett a Kreml fő célja, hogy a nyugati lakosság elveszítse bizalmát saját kormányaiban, politikai-gazdasági berendezkedésében és intézményrendszerében. A Kreml üzeneteinek fő eszközei a Kreml nyugati szövetségesei, elsősorban a populista politikusok. Peking elsődleges erőfeszítései arra irányulnak, hogy ne azonosítsák a Covid-19 járványt Kínával, és az Egyesült Államokra tolja a felelősséget. **Mind az orosz, mind a kínai dezinformáció és „maszkdiplomácia” igyekszik ugyanakkor a kínai kommunista rezsimet, illetve a putyini „szuverén demokráciát” a nyugati liberális demokráciák hatékony alternatívájának beállítani.** A vírus által erősen érintett országokban (pl. Olaszország) az ilyen üzenetekre most hatalmas a fogékonyság.
- **Márciusban jelentős EU-ellenes kampány bontakozott ki nemzetközi szinten, illetve a magyar kormánypárti és oroszbarát oldalakon, szembeállítva egyrészt az EU tehetetlenségét, bukását a nemzetállami megoldások sikerességével, másrészt pedig Brüsszel szolidaritásának hiányát az orosz rezsím humanitárius segítségnyújtásával.** A populista pártok a 2015 óta az európai közbeszédet tematizáló migráció kérdését is a koronavírus köntösébe öltöztetik. Ez a kampány hosszú távon ronthatja az európai lakosság Unióról alkotott képét, és erősítheti körükben a keleti rezsimek támogatottságát.
- **A koronavírussal kapcsolatos manipulatív cikkek és dezinformáció iránt rendkívül erős most a kereslet a lakosság részéről.** A 15 magyar, a kutatásban szereplő oldalon több száz, valamilyen formában megtévesztő írást találtunk, amelyek magyar olvasók százezreit elérve számos interakciót generáltak. Nemzetközi szinten is rengeteg szerteágazó dezinformációs narratíva terjed. A WHO által is használt „infodémia” kifejezés így egyáltalán nem túlzó.
- **A Moszkva érdekeivel egyező narratívák a Kreml erőfeszítései nélkül is feltűnnek a magyar médiatérben.** Az Európai Unió Külügyi Szolgálatának dezinformációs kutatócsoportja által feltárt narratívák többsége kísértetiesen hasonlít a vizsgált magyar cikkek tartalmához, melyek egy részét éppen a kormányzati irányítású média terjeszti (pl. „csak Oroszország és Kína segít, az EU nem”).
- A népszerű magyar influenszerek többsége inkább felelős viselkedésre (otthonmaradás) szólította fel követőit, ugyanakkor akadtak fontos kivételek is. **Az influenszerek ráadásul olyan rétegeket is elérhetnek, akik másképp nem találkoznának ilyen manipulatív információkkal.** A Tibi Atya fiktív karakter brandje alatt az egyik legnagyobb követő táborral rendelkező véleményformáló csoport arra használta a felületeit, hogy a hagyományos médiát hiteltelentse, azt sugalmazva, hogy a

helyzet nem annyira súlyos, mint ahogy beállítják. Többen étrendkiegészítők reklámozásával akarták kihasználni a helyzetet. A szintén rendkívül népszerű Opicz Barbi énekesnő viszont egy posztjában a 3%-os hidrogén-peroxidos vizet reklámozta, mint gyógymódot a vírus ellen.

- **Érdekes ugyanakkor, hogy Magyarországon több portál, blog stb. érezhetően óvatosabbá vált az álhírek terjesztésében – részben vélhetően a hatósági fellépésnek köszönhetően.** 2020 márciusában a magyar médiatérben még a legismertebb konspirációs oldalak nagy része is a hatósági adatok közlésére fókuszált. Ez nem azt jelenti, hogy eltűntek volna a koronavírussal kapcsolatos dezinformációk, inkább azt, hogy a korábban is fellelhető konspirációs elméletek „biztonsági szempontból” kiegészültek a hivatalos adatok közlésével. A magyar hatóságok kemény fellépése a járvánnyal kapcsolatos álhíreket terjesztő oldalak ellen egy bizonyos mértékig óvatosságra inthette néhány oldal szerkesztőjét. A reklámbevételekért dolgozó dezinformációs portáloknak jobban megérheti, ha valamelyest kimaradnak a „Covid-bizniszből”, és nem kerülnek most a hatóságok látóterébe, hogy más témakörökben azonban szabadon tevékenykedhessenek.

Szakpolitikai javaslatok

- A pandémia kevés valódi újdonságot hozott a dezinformációs piacra, inkább csak aktualizálta, újracsomagolta a korábban is létező álhíreket és összeesküvés-elméleteket. A médiatudatosság-oktatás bevezetésével vagy a nagy technológiai cégek erősebb szabályozásával így sok ország már korábban felkészülhetett volna a dezinformációs járványra. **Míg Magyarországon – tekintve, hogy a kormány a félrevezető információk egyik fő forrása – nincs és egyelőre nem is lesz meg erre a politikai akarat, a nyugati kormányoknak a járvány elmúlásával el kell gondolkodniuk azon, hogy kézzelfogható lépéseket tegyenek az álhírek visszaszorítására.**
- Véleményünk szerint az alábbi tíz lépés segíthetné az álhírek elleni küzdelmet:
 - **Több uniós forrás és erősebb immunitás.** Az Európai Uniónak, mint az autoriter és populista dezinformáció egyik céltáblájának, tovább kell erősítenie a dezinformációval szembeni fellépését, beleértve az erre rendelkezésre álló források növelését (pl. EAAS DISINFO team).
 - **Sajtószabadság védelme.** Az európai újságírók képzésének erősítése, illetve a szólás- és sajtószabadság védelme, nemcsak az EU-ban, de a csatlakozni vágyó országokban is. A plurális média nem véd meg teljesen a dezinformációtól, de az államilag szponzorált álhírek hatását gyengíti.
 - **Médiatudatosság-oktatás bevezetése a tantervekben.** Megfontolandó, hogy a tagállamok oktatási rendszerei alapvető ismereteket nyújtsanak a diákoknak a demokrácia és a demokratikus társadalmak működéséről, a jogállamiságról, a nemzetközi szervezetek tevékenységeiről, illetve a civil társadalom hasznáról. Bár az oktatás alapvetően tagállami kompetencia, az olyan terület, melyben szükség lenne több uniós koordinációra is.
 - **Jobb uniós kommunikáció- például az uniós képviselők révén.** Az Uniónak szélesebb körben és gyakrabban kellene kommunikálnia a járvány kezelésében elért eredményeit. Az uniópárti kormányoknak, pártoknak, politikusoknak pedig a jelenleginél is nagyobb együttműködési készséget kell mutatniuk a járvány kezelésében, a populista erők és az

Unió gyengítésében érdekelt nagyhatalmak ugyanis a tagállamok megegyezésének hiányát is az Unió gyengeségének mutatják majd be. Ez hosszú távon jelentősen ronthatja a lakosság EU-ról alkotott véleményét.

- **Kiberbiztonság erősítése.** Minden európai, nemzeti és helyi döntéshozónak kiberbiztonsági tréningen kellene átesnie, hogy elkerüljék online fiókjaik feltörését. Így elkerülhetővé válna, hogy a tőlük ellopott, de manipulált tartalmú dokumentumok felhasználásával indíthassanak dezinformációs kampányokat az uniós intézmények, valamint az uniópárti szereplők ellen, ahogy az történt sokszor az utóbbi években.
- **A közösségi médiának erősebben kell fellépnie az álhírek ellen, beleértve a kisebb nyelveket is.** A nagy közösségi médiacégeknek általában is erősebben kell fellépnie a dezinformáció jelenségével szemben. Törekedniük kell arra, hogy algoritmusaik ne segítsék a médiabuborékok létrejöttét, illetve hogy a lehető legjobban elrejtsek az ártalmas tartalmakat. A kirívóan szélsőséges vagy életveszélyes tartalmakat minél hamarabb el kell távolítaniuk oldalairól. A tényellenőrzés lépések nem korlátozódhat a nagy nyelvekre (angol, német, francia) – ma például a Facebooknak nincsen hitelesített magyar tényellenőrző partnere.
- **Segíteni kell a lakosság tájékozódását.** Az Euronewsnek elérhetővé kell válnia minden uniós tagállamban, helyi nyelven, már a legkisebb kábeltelevíziós csomagokban is. Emellett a független sajtónak a korábbinál több figyelmet kell fordítania uniós témákra, egyszerűen, közérthetően elmagyarázva azokat olvasóiknak.
- **A nagyvállalatoknak nem szabad hirdetniük álhíroldalakon.** A nagyvállalatok felelőssége, hogy elkerüljék hirdetéseik megjelenítését manipulatív tartalmakat terjesztő oldalakon, mert ez egyrészt az ő megítélésüket ronthatja, másrészt az álhíroldalak elfogadottságát erősíti. Emellett az olyan euroszeptikus, populista erők sikerei, amelyeket az ilyen oldalak általában támogatnak, hátrányos lehet az üzleti tevékenységükre is, ha azok nemzetállami vagy európai szinten megvalósíthatják saját elképzeléseiket.

Erősödő félelmek

A Political Capital már februárban figyelmeztetett, hogy a magyar dezinformációs portálok figyelmet fordítanak az akkor még nagyrészt csak Kínában tomboló járványnak. Ugyan február elejére csillapodott a koronavírus-láz a vizsgált oldalakon, a vírus olaszországi és dél-koreai megjelenésével érdeklődésük ismét felívelt. Ez a jelenség egyáltalán nem meglepő, [hiszen](#) a világjárvány tökéletes táptalaja az összeesküvés-elméleteknek és a dezinformációnak: adott egy jelentős, hosszú távú hatásokkal bíró, lényegében minden embert érintő és váratlan esemény, amellyel kapcsolatban rengeteg a bizonytalanság.

2020 márciusában a járvány sorra kényszerítette arra az európai államokat, hogy kijárási és utazási korlátozásokkal, boltbezárásokkal és a társadalmi érintkezések minimálisra csökkentésével próbálják védeni a lakosságot. Márciusban az európai közéletet szinte kizárólag a vírus foglalkoztatta, ráadásul a járvány gyorsan begyűrűző gazdasági következményei csak tovább fokozták a lakosság bizonytalanságérzetét. Az Európai Unió számos alkalommal figyelmeztetett a tagállamokban és azokon kívül terjedő manipulatív információkra a járvány kapcsán. A [Bizottság](#) arra kéri az európai állampolgárokat, hogy a helyi egészségügyi hatóságok, az Európai Járványügyi Központ (ECDC) és a WHO ajánlásait kövessék, a weboldalán pedig felsorolja a leggyakrabban terjedő hamis állításokat a járványról, és röviden cáfolja is azokat. A népszerű állítások között szerepel például az, hogy az 5G technológia segíti a vírus terjedését. Ezt terjesztette néhány [híresség](#) és influenszer is, az Egyesült Királyságban pedig 5G adóvevő tornyokat gyújtottak fel.

Módszertan

A Political Capital ebben a tanulmányában sorra veszi az Európai Unióban terjedő, népszerű, koronavírussal kapcsolatos narratívákat, illetve megvizsgálja, hogyan írtak a koronavírusról 2020 márciusában a magyar dezinformációs portálok, a kormányzat irányítású média, illetve a legfontosabb magyar influenszerek a közösségi médiában. A nemzetközi narratívákat az Európai Unió Külügyi Szolgálatának (EEAS) gyűjtése, illetve kézi keresés segítségével tártuk fel. A magyar portálok esetében a SentiOne médiamonitoring szoftver segítségével térképeztük fel a Facebookon fellelhető narratívákat a járvánnyal kapcsolatban. Olyan cikkeket kerestünk, amelyek tartalmazták a „korona-”¹, a „Covid”, a „járvány” vagy ([Kína VAGY Vuhan VAGY Wuhan] és vírus)² kulcsszavakat, valamint szókombinációkat. Csak és kizárólag a Facebook-bejegyzések között kerestünk, a kommenteket és a weboldalakat figyelmen kívül hagytuk. A kutatás kizárólag a keresés által megtalált cikkekkel foglalkozott; az volt a célunk, hogy lemodellezzük, milyen Covid-19 tartalmakkal találkozhattak a magyar Facebook-felhasználók. A kutatást 15 Facebook-oldalon végeztük el. Ezek között nemcsak dezinformációs portálokat találunk, de olyan médiumokat is, amelyek kiegyensúlyozatlanul, szinte csak egyetlen oldal álláspontját figyelembe véve tudósítanak a kialakult helyzetről. A választott Facebook-oldalak a következők:

¹ Ezzel a módszerrel a SentiOne minden „korona” kezdetű szót megtalál a cikkekben. Egy írás így akkor is megjelenik a találatok között, ha koronavírus helyett például koronajárványként hivatkozik az új típusú koronavírusra.

² Erre a kombinációra azért volt szükség, mert egyes oldalak még mindig kínai-, Vuhan- vagy Wuhan-vírusként hivatkoznak az nCoV-ra.

Név	Követők száma	Profil
Híradó.hu	207 671	Közmédia, kormánypárti
Pesti Srácok	98 967	Kormánypárti
Vadhajtások	64 841	Szélsőséges, kormánypárti
News Front HU	979	Krim félszigetről működő, oroszbarát
Orosz Hírek	36 880	Oroszbarát
Bal-rad	447	Szélsőbaloldali, oroszbarát
Valóság, amit tudnod kell	71 879	Konspirációs
Mindenegyben blog	686 775	Konspirációs
Leleplező Friss Hírek	67 818	Konspirációs
A Világ Titkai	106 646	Konspirációs
Kimondott Igazságok	13 680	Konspirációs
Titkok szigete	30 658	Konspirációs
Titok terminál	52 069	Konspirációs
Oltáskritikus Életvédők szövetsége	6 633	Védőoltás-ellenes
Élelmiszerek, melyek veszélyesek az egészségre	4 964	Táplálkozás, konspirációs

Ezeket felül külön, a SentiOne segítségével nélkül megnéztük, milyen narratívákat terjesztett négy vállaltan ellenzéki, baloldali véleményblog: az Orbán Lapjáról Kitiltottak Társasága (OLKT), a Balramagyar, a Hírhubó és a Pesti Bulvár.

Az influenszerek közösségi médiafelületeit manuálisan vizsgáltuk, amire azért volt szükség, mert sok releváns posztjuk nem tartalmazta a felsorolt keresőszavakat.

[Számos reakciót váltanak ki a koronavírussal kapcsolatos írások](#)

A 15 vizsgált Facebook-oldalon összesen több mint 3000 koronavírussal kapcsolatos cikket tettek közzé 2020 márciusában.

1. ábra A koronavírussal kapcsolatos cikkek napi eloszlása

Március elején a vizsgált oldalak még mindössze napi 20 cikket tettek közzé, március 9-étől azonban fokozatosan emelkedett a publikált írások száma. Március 17-e és a hónap vége között stabilan napi 100-160 cikk jelent meg a koronavírussal kapcsolatban, csak ezen a 15 oldalon.

Név	Bejegyzések	Kedvelések	Megosztások	Kommentek	Interakciók összesen	Interakciók bejegyzésenként
Valóság amit tudnod kell	15	6498	33357	993	40848	2723
Számok - a baloldali álhírek ellenszere	3	2847	821	102	3770	1257
Orosz Hírek	40	17073	5678	1099	23850	596
Vadhajtások.hu	315	119265	30184	16332	165781	526
Leleplező Friss Hírek	16	1546	5698	282	7526	470
K.T. Zelenay - a 2038 könyvek írója	1	181	129	10	320	320
Mindenegyben blog	243	58529	7183	11395	77107	317
PestiSracok.hu	1113	149989	36529	39189	225707	203
Titok terminál	82	4942	9116	693	14751	180
Titkok Szigete	34	2135	3019	230	5384	158
Alternatív Hírek	20	221	2679	27	2927	146
A világ titkai	92	3658	8693	532	12883	140
hirado.hu	860	72799	21354	17122	111275	129
Felháborító Hírek	19	995	1133	153	2281	120
Oltáskritikus Életvédők Szövetsége	1	47	11	27	85	85
Kimondott Igazságok	46	910	1015	133	2058	45
Élelmiszerek, melyek veszélyesek az egészségre	10	26	13	4	43	4
News Front Magyarország	21	60	22	6	88	4
balrad.ru	86	5	71	6	82	1

2. ábra Az oldalak által közzétett bejegyzések száma, és az azokra érkező interakciók

A 2. ábrán látható a vizsgált Facebook-oldalak által közzétett bejegyzések száma, illetve a bejegyzéseik által kiváltott interakciókkal kapcsolatos adatok (beleértve olyan oldalak adatait, melyekről a vizsgált

portálok bejegyzéseket osztottak meg). Az állami média és a szintén kormányzati irányítású Pesti Srácok a 3000 bejegyzésből több mint 1700-ért felelős. A kisebb kormánypárti, illetve dezinformációs portálok ennél lényegesen kisebb aktivitást mutattak a vizsgált időszakban, de a „maradék” is több száz cikket jelent.

A köztvé és a Pesti Srácok erőforrásai össze sem mérhetők a többi vizsgált szereplőével, mégsem ők váltották ki a leghevesebb reakciókat. Ez a két oldal bejegyzésenként (kerekítve) 129, illetve 203 interakciót (kedvelések, megosztások, kommentek összesen) generált, míg a „Valóság, amit tudnod kell” nevű portál bejegyzésenként 2723-at, ami a megosztások kiemelkedően magas számának köszönhető. Utóbbi azt is jelenti, hogy a portál nagyon hatékonyan juttathatta el az oldal írásait a saját követői körén kívülre is. A vizsgált oldalak többsége bejegyzésenként 100 és 600 közötti reakciót váltott ki az olvasókból.

Engagement summary ⓘ

03.01. - 03.31. Koronavírus

Facebook

166 706 shares 441 736 likes

88 335 comments

😱 17160 😡 58098 ❤️ 27059

😄 27638 🗨️ 48309 👍 263483

3. ábra A vizsgált cikkekre érkezett reakciók száma összesen

A vizsgált oldalak által közzétett bejegyzések összesen több mint 441 ezer kedvelést, 88 ezer kommentet és közel 167 ezer megosztást „gyűjtöttek” a Facebook-felhasználóktól. A megosztások magas száma arra enged következtetni, hogy a vizsgált portálok bejegyzései elérhettek olyan felhasználókat is, akik egyébként nem követik ezeket az oldalakat.

Kevesebb lehet a koronavírussal kapcsolatos álhír...

A narratívák vizsgálata során gyorsan szembeűnővé válik, hogy a 3000 körüli cikk többsége lényegében nem tartalmaz tények manipulációján alapuló narratívákat, dezinformációt, teljesen valótlan közléseket. Ugyanez igaz azokra az oldalakra, amelyek már a PC februári blogbejegyzésében is szerepeltek, és akkor még szinte kizárólagosan álhírnarratívákat terjesztettek a járvánnyal kapcsolatban. A cikkek döntő többsége a hatósági adatok közzétételére, a kormány, illetve az ellenzék megszólalásainak bemutatására szorítkozik, illetve valós tudományos eredményeket közöl.

Ez, kiváltképp a konspirációs portálok esetében, időnként kiegészül szenzációhajhász, kattintásvadász címekkel. A több mint 680 ezer követővel rendelkező Mindenegyben blog például gyakran használ tiszta nagy betűvel írt szavakat a bejegyzésekben. Főleg olyan szavakat emelnek ki így, mint a „[fontos](#)” vagy „[életbevágó](#)”. Az oldal bejegyzései adott esetben akár megtévesztőnek is nevezhetők. Az egyik [cikkük](#) Müller Viktor biológus az InfoRádióknak adott interjújáról számol be, melyben a kutató az új típusú koronavírus gyógymódjait vizsgáló kutatásokról számolt be. Ezek közül – ahogy a blog is állítja – némely valóban ígéretes, azonban a cikkhez tartó bejegyzés címének első mondata azt [sugallja](#), hogy „máris kész” lehet a magyar gyógyszer a vírus ellen. Utóbbi stratégiát követték más oldalak is. A Titkok Szigete nevű portál például egy BCG-oltással kapcsolatos [cikk címében](#) azt állítja, hogy ha valaki megkapta a vakcinát, akkor „védett lehet” a koronavírus ellen, a szövegben azonban már [tényszerűen](#) fejt ki, hogy a jelenleg bizonyítatlan feltételezések szerint a BCG-oltás enyhítheti, vagy maximum részleges védelmet biztosíthat az nCoV vírus ellen.

Ennek a márciusban megfigyelt változásnak a legfőbb oka az lehet, hogy a februári kutatásunk során Európában még nem volt súlyos a járványhelyzet, és valójában márciusra annyi változott, hogy a már korábban is meglevő álhírnarratívákat a dezinformációs portálok kiegészítették a hivatalos adatok közzétételével. A jelen kutatásban vizsgált cikkek többségét adó kormánypárti oldalaknak nem is áll érdekükben, hogy meghamisítsák a hivatalos adatokat.

Szerepe lehet a magyar hatóságok eddigi kemény fellépésének a koronavírussal kapcsolatos álhírek ellen, illetve annak is, hogy a felhatalmazási törvényben az Országgyűlés megemelte a közveszélyt okozó rémhírek terjesztésére kirótt maximális büntetési tételt is. A rendőrség már [február](#) elején lecsapott egy dezinformációs hálózat kezelőire. Ebbe a hálózatba tartozott vélhetően a mára elérhetetlenné vált blikkruzs.me oldal. A magyar nyomozók márciusban több álhírterjesztő [ellen](#) is eljárást indítottak, áprilisban pedig többek között egy apát és a lányát állították elő, mert egy videómegosztó portálon azt terjesztették, hogy a koronavírus [nem](#) létezik. A rendőrség szintén nyomoz egy meghamisított márciusi levél ügyében, melyben az Emberi Erőforrások Minisztériuma [állítólagosan](#) arra utasítja a halottkémekeket, hogy ne közöljék az áldozatok számát. Ugyanakkor kockázatnak tekinthető, hogy a kabinet ezt a fellépést kiterjesztheti a független médiumokra is; a kormányzati irányítású [média](#) és a kormányhoz közeli think [tankek](#) például folyamatosan álhírterjesztéssel vádolják a független sajtót. A vizsgált oldalak jelentős része, főleg a konspirációs szájtok, [reklámbevételek](#) reményében tevékenykednek, nagy érvágás lenne számukra, ha a hatóságok eltávolítanák portáljaikat, sőt, akár börtönbüntetést is kaphatnak. Ez meggyőzhette az álhírterjesztők egy részét, hogy biztonságosabb, ha a Covid-19 járvánnyal kapcsolatban

részben korlátozzák aktivitásukat és tartózkodnak a Magyarországot, illetve a magyar kormányt érintő álhírek közlésétől, így a vírushoz nem kötődő tevékenységeiket zavartalanul folytathatják tovább.

...de korántsem tűntek el

Mindez nem azt jelenti, hogy eltűntek volna a manipulatív dezinformációs narratívák a magyar online médiatérből. 2020 márciusa során is több száz olyan cikk jelent meg a vizsgált oldalakon, amelyek valamilyen formában elferdítették a tényeket, megváltoztatták a tényszerű állítások kontextusát, esetleg teljes mértékben kitalált állításokkal verték át olvasóikat.

A publikált dezinformációs, illetve teljes mértékben kiegyensúlyozatlan cikkeket számos csoportra lehet osztani. **A publikált cikkek foglalkoznak (1) geopolitikával, ezen belül az Európai Unió helyzetével, (2) a világelit konspirációival, a világvége és a világ megmentése kérdéskörével, (3) a migráció témájával, (4) a magyar kormány válságkezelésével, illetve (5) a koronavírus állítólagos gyógymódjaival.** A vizsgált cikkek tehát meglehetősen széles skálát fednek le, így többféle olvasói igény kielégítésére is alkalmasak lehetnek: akár a külpolitika érdeklői, akár kormánypártiak vagy ellenzékiek, akár az egészségükre figyelnének leginkább, a portálok látogatói megtalálhatják az őket foglalkoztató tartalmakat.

Narratívák: koncentrált EU-ellenes kampány a fókuszban

Fő narratívák és cáfolataik az Európai Unióval kapcsolatban	
Állítás	Cáfolat
Az Európai Unió a válságban „nem tesz semmit”	Az EU, annak ellenére, hogy elkésett a válaszadással, aktív a járvány elleni védekezésben: Brüsszel 15,6 milliárd eurót biztosít az Unió globális válaszpénzfelvetéseire; az Európai Orvosi Hadtest bevetésre került Olaszországban; az Unió közös közbeszerzést indított védőeszközök beszerzésére; az uniós tagállamok maszkokat, védőruházatot küldtek Rómába, és átvettek olasz pácienseket is saját kórházaikba; az uniós tagállamok közösen szállítottak haza európai állampolgárokat. Az EU és az EKB emellett gazdaságvédelmi lépéseket is elfogadtak.
A nemzetállami megoldások kerültek előtérbe a válságkezelésben	Az Európai Uniónak nincsenek jelentős kompetenciái az egészségügy, valamint a válságkezelés területén. Ahhoz, hogy lépni tudjon ezekben a kérdésekben, a tagállamok egyetértésére és döntéseire van szükség. Ez rámutat, hogy az EU sok szempontból nem egy „szuperállam”, mint ahogy a válság előtt sok euroszeptikus politikus állította.
Az EU nem biztosít plusz forrást a tagállamoknak	Ez EU 7 évre meghatározott keret költségvetéssel dolgozik, és nem is vehet fel kölcsönt saját maga finanszírozására. Ugyanakkor Brüsszel likviditással segíti a tagállamok koronavírus elleni küzdelmét,

	ennek keretében már márciusban 108 milliárd forintnyi támogatást utalt át Magyarországnak. Ezenkívül a tagállamok például a SURE program keretében hiteleket vehetnek fel munkahelyvédelemre.
Míg az EU képtelen segíteni, Oroszország, Kína és Kuba cselekszik	Többször is problémák merültek fel az autoriter rezsimek által Európába küldött segélyszállítmányokkal. A La Stampa megírta, hogy olasz hivatalnokok szerint a Rómába küldött orosz segély 80 százaléka „használatlan”. A holland egészségügyi minisztérium 600 ezer kínai maszkot hívott vissza minőségi problémákra hivatkozva. A magyar tisztifőorvos, Müller Cecília is elmondta egy újságírói kérdésre, hogy „nagyon különböző minőségűek” a Magyarországra küldött áruk.
Az EU azért vádolja azzal Oroszországot, hogy dezinformációt terjeszt a járvány kapcsán, hogy saját felelősségéről elterelje a figyelmet.	Az EEAS által talált cikkek mindegyike manipulatív információkat tartalmaz. Az összes semmiképpen sem lehetne igaz, hiszen többször is egymásnak teljesen ellentmondó állításokat közöl két különböző írás.

Össztűz Brüsszelre

Az Európai Unió Külügyi Szolgálatának (EEAS) dezinformációval foglalkozó csoportja csak márciusban több, mint száz, a Kremlhöz köthető (például az RT, a Sputnik és a News Front) oldalon megjelent dezinformációs narratívát [talált](#), április első heteiben pedig jelentős emelkedést mértek ezen portálok aktivitásában. Peking sem tétlenkedik, igyekszik elkerülni, hogy Kínához kössék a járványt, és minél inkább szeretné elterelni a figyelmet arról, hogy a járvány kezdeti szakaszában információkat [halgattak](#) el a világ elől. Az Európai Parlament egy [dokumentuma](#) felhívja a figyelmet arra, hogy a kínai rezsimek hivatalos szintjei terjesztenek olyan állításokat, miszerint az Egyesült Államok lenne felelős a járványért, vagy hogy Olaszországban már a vírus kínai megjelenése előtt, novemberben terjedt volna a Covid-19.

Chinese Embassy in South Africa

@ChineseEmbSA

Although the epidemic first broke out in China, it did not necessarily mean that the virus is originated from China, let alone "made in China".

♥ 295 6:07 PM - Mar 7, 2020

💬 1,046 people are talking about this

Forrás: <https://twitter.com/ChineseEmbSA>

Az EEAS szakértői szerint a legnépszerűbb állítások között szerepel, hogy az Egyesült Államok fejlesztette ki a járványt, az EU képtelen kezelni a válságot, a vírus valójában nem is veszélyes, illetve az, hogy a járvány a globális elit egy titkos terve.

Amennyiben részletesen beleássuk magunkat az uniós külügyi szolgálat által azonosított esetekbe, még közelebbi egyezéseket láthatunk. A Kreml által támogatott oldalak narratívái is [kiemelik](#), hogy Brüsszel semmit sem tesz a vírus elleni védekezésben, és az európai lakosságnak „nincs szüksége” az Európai Unióra. Egy [másik](#) állítás szerint az olasz parlament levette az uniós zászlót az épületről, annak ellenére, hogy valójában csak egy képviselő távolította el az irodájából. A Sputnik cseh oldalán is [feltűnik](#) az unió által nyújtott segítség és az autoriter rezsimek segélyszállítmányai közti kontraszt: az EU és az Egyesült Államok a profitot az emberélet elé helyezi, míg Kuba, Kína és Oroszország önzetlenségéből segít. Ez pedig természetesen a [schengeni zóna](#), az [euró](#) és az egész Unió halálához vezet majd. A Francia RT hasonló állításokkal [rukkolt](#) elő: az EU magára hagyta Olaszországot, de a fentebb említett három állam Róma segítségére siettek. Az orosz segélyszállítmányokat célba juttató gépek [lengyel](#) légtérből való kitérítésének mítosza sem maradhatott ki. Azt a külföldi Kreml-párti médiumokra nem lehet mondani, hogy teljesen elhallgatták volna az oroszok által küldött segélyszállítmánnyal kapcsolatban felmerült minőségi problémákat, egy cikkükben például az erről beszámoló La Stampa napilapot [russzofób](#) álhírtérjesztéssel vádolják meg. Nem csak őket: Brüsszel minden, orosz dezinformációval kapcsolatos állítását [russzofóbnak](#) tüntetik fel, amivel csak másra akarják kenni a felelősséget a járvány [kitörése](#) miatt.

Az EEAS által monitorozott Kreml-párti oldalakon is gyakran feltűnik az az egyébként magas szintű kínai hivatalnokok által is hangoztatott narratíva, miszerint a vírus egy az Egyesült Államok által kifejlesztett [biológiai](#) fegyver Kína ellen, ami felett elvesztették az irányítást – ebben az esetben sem tudjuk meg, hogy egyáltalán hogyan terveztek volna irányítani egy emberről emberre terjedő vírust. Az [egyik](#) lehetséges kiindulópont a Walter Reed Katonai Kutatóintézet a Ford Detrickben. Más írárok [már](#) a USAID-et látják a vírus mögött, ami állítólag a CIA egy fiókszervezete. Egy kifejezetten a grúz közönségnek célzott cikk szerint az Egyesült Államok egy [grúz](#) laborba fektetett be, ahol biológiai fegyvereket gyártanak és „fertőző betegségekkel” kísérleteznek. A [vírust](#) állítólag az amerikai hadsereg juttathatta Vuhanba a Katonai Világjátékok alkalmával. A Kreml-barát lapok szerint a következő célpont Oroszország [lesz](#), ahol egyébként a cikk publikálásának pillanatában (2020. március 17.) már bőven jelen volt a járvány. Más elméletek úgy vélik, a NATO [ezzel](#) „mobilizálja a nyugati hadseregeket Oroszország ellen”. Ez annak tükrében érdekes állítás, hogy a katonai szövetség [csökkentette](#) a *Defender 20* hadgyakorlat létszámát a Covid-19 jelentette kockázatok miatt, ami épp ellentétes az orosz propaganda állításával. A járvány állítólag a „globális liberális világ” összeomlását [hozza](#) el, ami – tekintve, hogy ezt általában ezek az oldalak az Egyesült Államokhoz kötik – aligha lehetne Washington célja. A vírus felelőseként tűnik még fel [Bill Gates](#), a [melegházasság](#), a [média](#) és a gyógyszergyárak is. Utóbbi kettő állítólag figyelmen kívül hagyja, hogy Kínában sikeresen kezelték a koronavírus C-vitaminnal. Más hamis gyógymódok is előkerültek, számos a Kremlhez közel álló oldal írta meg, hogy a cink segíthet a vírus [legyőzésében](#).

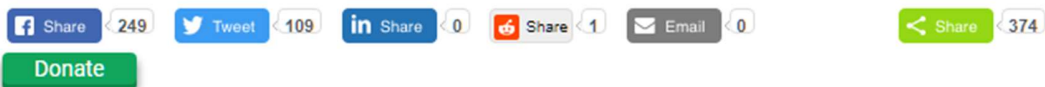
Természetesen a világelit titkos tervei sem kerültek el a Kremlhez köthető portálok figyelmét. A vírus célja lehet a „teljes társadalmi kontroll” [bevezetése](#); a pánikkeltés miatt a kormányok még a halálesetek számát is [meghamisítják](#). Felmerül, hogy a [bankárok](#) és a katonaság akarja átvenni az irányítást az Egyesült Államok felett, az angol [RT](#) az autoriter trendek megerősödése miatt aggódik, a spanyol News Front pedig amiatt, hogy a koronavírus-vakcina megjelenésével a „deep state” veheti át az [uralmat](#).

Az eddig bemutatott oroszbarát narratívák komoly eseménynek igyekeznek láttatni a járványt, de ezzel párhuzamosan olyan cikkek sem ritkák, amik igyekeznek minimalizálni a jelentőségét, hisztériakeltésnek

titulálni a járványt. A kormányok ezzel akarják [rákényszeríteni](#) a lakosságra az oltásokat, az „agyat legyengítő anyagokat”, a [diktatúrát](#). A Krím-félszigetről működő News Front azzal [állt](#) elő, hogy a koronavírus-járvány a „színes forradalmakhoz” hasonló technológia, egy agyat célzó biológiai fegyver, ami eléri, hogy az emberiség úgy táncoljon, ahogy mások fűtyülnek. Más [cikkekben](#) az egész csak a pénzügyi elit és a korrupt politikusok terve, hogy elszegényítsék a világ lakosságát, de előfordul olyan is, amiben [szimplán](#) csak „hazugságnak” nevezik az egész járványt. Az angol nyelvű South Front [portál](#) azt terjesztette, hogy az olasz kormány felfújja a járványt, hogy ezzel sajtoljon ki pénzt az Unióból – mindössze egy héttel azelőtt, hogy orosz segélyszállítmányok [érkeztek](#) volna Rómába.

CORONAVIRUS HYSTERIA HITS RUSSIA AS EUROPE BECOMES CENTER OF OUTBREAK

Click to see the full-size image

Forrás: <https://southfront.org/coronavirus-hysteria-hits-russia-as-europe-becomes-center-of-outbreak/>

A Kreml nemzetközi kampányából az olvasható ki, hogy Moszkva módszerei a koronavírus-járvány alatt sem változtak. Részből továbbra is az információs zavarkeltés a céljuk, egyszerre futnak ugyanis a koronavírus súlyosságát hangsúlyozó írások olyanokkal, melyek szerint az egész csak kitaláció. A putyini propaganda továbbra is számos, olykor egymásnak teljesen ellentmondó narratívát terjeszt, melyek mindegyikének célja, hogy megrendítse a nyugati lakosság bizalmát saját kormányaikban, illetve a nyugati intézményrendszerben. Ugyan az orosz propaganda viszonylag ritkán dicséri magát Oroszországot, a koronavírussal kapcsolatban egyértelműen szembeállítja a „humanitárius” Moszkvát a „tehetetlen” Nyugattal. **Ennek a kampánynak akkor lehet igazán hatása a nyugati közvéleményre, ha a helyi Kreml-párti politikusok szélesebb tömegek felé közvetítik ezeket. A nyugati Moszkva-barát politikusok már a**

2019-es EP-választási kampány [során](#) is a Kreml-párti narratívák fő terjesztőjévé léptek elő, és ez valószínűleg a koronavírus esetében is így lesz majd.

Migráció és koronavírus: a populista aranybánya

A migráció 2015 eleje óta tematizálta az európai politikai diskurzust. A vita központi kérdése hosszú ideje az volt, hogy az emberi jogi vagy biztonságpolitikai szempontokat kell-e érvényesíteni az Európai Unió migrációs politikájában, de a koronavírus hatására megjelent egy közegészségügyi érvelés is. Ehhez is két megközelítés párosul. Portugáliában [ideiglenes](#) állampolgári jogosultságokat kaptak menedékkérők, hogy hozzáférhessenek a társadalombiztosításhoz és az egészségügyi rendszerhez. Ezzel szemben a [migrációellenes](#) erők a határok teljes lezárását követelik, mert szerintük a menedékkérők behordozhatják a vírust Európába – annak ellenére, hogy az egyértelműen Kínából került a kontinensre.

Matteo Salvini volt olasz belügyminiszter [lemondásra](#) szólította fel Giuseppe Conte miniszterelnököt, mikor a kormány engedélyezte egy menedékkérőket mentő hajó kikötését, mert szerinte emiatt utóbbi képtelen „megvédeni Olaszországot és az olaszokat”. Salvini [azzal](#) érvelt, hogy felelőtlenség volt afrikai menedékkérőket engedni Olaszországba, mert már Afrikában is megjelent a vírus. Tette ezt akkor, amikor Afrikában még mindössze egyetlen megerősített eset volt. A jobboldali populista politikus már január óta azzal kampányol, hogy a vírus miatt „betonbiztossá” kell tenni az olasz határokat. Ebben az esetben sem arról van szó, hogy teljesen új narratívákkal találkoznánk, mindössze a régi migrációellenes érveket öltöztették új köntösbe.

Geopolitika és az Európai Unió: Oroszország jó, EU rossz

A Political Capital által vizsgált magyar oldalak tartalmi márciusban kevés kivételtől eltekintve nagyon hasonlítottak az egész Európában terjedő narratívákra. Az EEAS által azonosított öt fő narratíva közül csak egy, a koronavírusért a NATO-t felelősségre vonó retorika hiányzott a magyar médiatérből. A vizsgált magyar oldalakon az Európai Unió helyzete a járvány kontextusában magasan a leggyakrabban tárgyalt témakör volt. Az EU a figyelem középpontjába került mind a kormánypárti, mind pedig az oroszbarát portálokon, legfőképp az uniós intézményrendszer a válságra adott kései és gyenge reakciója okán. Többről van azonban szó, mint az uniós válaszok jogos kritikája.

A közmédia [két Facebook](#)-bejegyzésben is megemlékezett arról, hogy az EU járványügyi hivatalának (ECDC) hibás helyzetértékelése hátráltatta a védekezést. Az uniós válságkezeléssel kapcsolatosan népszerű volt Marine Le Pen kijelentése, aki szerint az EU „halálos utasításokat” [adott](#) a járvány kezelésével kapcsolatosan. Amikor azonban az Unió épp a válságkezelési lépéseket tervezett, akkor többek között azzal utasították ezt el a vizsgált oldalak, [hogya](#) „ti segítségetek nem kell”. [Megjegyezték](#), hogy az ECDC február 14-ei koronavírus-helyzetjelentésében még alacsony kockázatokról írt, de a magyar kormány – helyesen – a WHO ajánlásait követte. Ehhez képest a Pesti Srácok még március 9-én is [azért](#) „fake newsozta” az Indexet, mert szinte csak a koronavírusról írtak főoldalukon, amit „indokolatlan riogatásnak” tituláltak. [Több](#) beszámoló is ellenvélemény megjelenítése nélkül számolt be a magyar kabinet kijelentéseiről: az „Európai Unió nem tesz semmit”, így csak Kínától lehet segítséget kérni.

PS PestiSrácok.hu
Március 9. · 🌐

A „függetlenobjektívásban” ismét megrészegült Index tovább tolja koronavírus-pánik biciklijét és nem nyugszik minden területen ekézni a magyar járványügyi védekezést. Első felvonásban már a portálnak is reagálnia kellett saját beteges hisztériakeltő akciójára, amelyben főoldalán szinte kizárólag a koronavírus-járvánnyal összefüggő hírekkel riogatták indokolatlanul a hazai nyilvánosságot. A mai felvonásban azonban megszólaltatta a portál az egyik, a Szent László Kórházban ápolott, fertőzött iráni egyetemistát, aki áldatlan állapotokról vallott a portálnak. Azt persze az Index már nem tette hozzá a történeti hűség végett, hogy a delikvens egy azok közül a fertőzött irániak közül, akik randalírozása és együttműködésre való képtelensége miatt a magyar rendőröknek kell folyamatosan biztosítaniuk az érintettek karanténban tartását – tájékoztatott az Operatív Törzs mai sajtótájékoztatóján.

PESTISRACOK.HU
Akar tenni a koronavírus-pánik ellen? – Ne olvasson Indexet!
A „függetlenobjektívásban” ismét megrészegült Index tovább tolja...

👍 362 43 hozzászólás 90 megosztás

Forrás: <https://www.facebook.com/264517713636590/posts/2822857561135913>

Számos belpolitikai vitát generált a kérdés, hogy pénzügyileg milyen segítséget nyújt az Európai Unió Magyarországnak. A kormánypártok, így a kormánypárti portálok is konzisztensen azt képviselték, hogy Brüsszel [nem](#) biztosít [plusz](#) forrást a védekezéshez – ami önmagában igaz. A Pesti Srácok erre alapozva kijelenti, hogy az unió „virtuális segítséget” [nyújt](#) csupán Budapestnek. A korlátozott forrásokkal és előre megállapított hétéves keretköltségvetéssel működő EU – amely ráadásul hiteleket sem vehet fel – nem is tudna több pénzt biztosítani a tagállamoknak, de ez az információ nem jelenik meg a tudósításaikban. A másik vitás pont a magyar parlament által elfogadott felhatalmazási törvény („koronavírus-törvény”); a vizsgált oldalak szinte mindegyike elutasított bármiféle, a magyar kormányt érő [kritikát](#) ebben az ügyben. A Vadhajtások egész egyszerűen „nem normálisnak” [titulálta](#) azt, hogy az Európai Bizottság vizsgálná a jogszabályt, állításuk szerint Brüsszel ezzel „hadat üzent” Budapestnek.

Több esetben merült fel a vizsgált portálokon, hogy az Európai Uniónak vége, „[működésképtelen az egész](#)”. A Pesti Srácok egy [bejegyzése](#) arról beszél, hogy a válság jelentéktelenné tette az uniós intézmények nagy részét, ami rámutat: a blokk csak a politikai, „részben az általa, illetve a létezése által generált válságok kezelésére alkalmas”. Az oldal [szerint](#) az unió „bénultan figyel” a járvány terjedését, ami miatt az integráció mélyítésének szellemisége és a kozmopolitizmus a „haláltusáját” vívja napjainkban. Az Unió állítólag magukra hagyta az olaszokat, miközben Marokkónak vagy Tunéziának „százmilliókat” osztogat a Covid-19 elleni [védekezésre](#). A szélsőséges vadhajtások portál hasonló narratívákat terjesztett, kiemelik többek között, hogy az olaszok „nagyon berágtak” az EU-ra. A portál egy [posztja](#) és a hozzá tartozó [cikk](#) egy a V4NA kormánypárti hírügynökség által publikált levélre hivatkozva azt állítja, hogy Donald Tusk elismeri, az EU semmit nem tett a járvány ellen, de büntetné azokat, akik erről beszélnek. A V4NA által is [publikált](#) levélben egyébként Tusk mind az EU, mind a tagállamok lassú reakcióját bírálja, de nem állítja, hogy büntetné, aki erről beszél, mindössze fellépést sürget az orosz és a kínai háttérű EU-ellenes narratívákkal szemben. Az EPP elnöke ráadásul többek között arra keresné a választ, hogy miként lehetne javítani az EU intézményrendszerét, hogy „jobban és gyorsabban” tudjon reagálni koronavírus-krízishez hasonló fenyegetésekre.

A tagállamok magára hagyása kapcsán a szélsőbaloldali, oroszbarát Bal-rad portál egészen más véleménye volt. Az oldal egy [bejegyzése](#) szerint Brüsszel a magyar népet hagyta magára a kormány ellen, ugyanis Orbán Viktor garantálja a konkurencia nélküli piac és a jól képzett munkaerő elérését az EU-nak. Az EU tehát ebben a narratívában egy gyarmatosító, aki addig nem tesz semmit Orbán Viktor kormánya ellen, amíg az elnyomja a magyar lakosságot.

„Brüsszel-ügyben” tehát meglehetősen egyoldalú narratívával találkozhatunk a vizsgált portálokon: a fentebb felsorolt példák mind a bukott, tehetetlen, a prioritásokat tévesen felállító, ezért hanyatló Európai Unió képét közvetítik. Az itt felsorolt narratívák kis késéssel, áprilisban jelentek meg a News Front Magyarországon [weboldalán](#). A talált cikkek általában tényekből indultak ki, de nem fedték fel a hozzájuk kötődő teljes igazságot, például a nemzetállamok szerepét az uniós válaszok formálásában vagy az EU gyenge válságkezelési-, járványügyi- és egészségügyi kompetenciáit. Beszédes az is, milyen híreknek nem tulajdonított kiemelt figyelmet a vizsgált portálokon: [nem](#) adtak hírt például arról, hogy uniós tagállamok maszkokat, orvosi felszereléseket küldtek Olaszországba. [Két cikk](#) foglalkozott ugyanakkor azzal, hogy olasz pácienseket szállítottak más uniós tagállamokba – ami arányaiban eltörpül az EU-ellenes írások száma mellett.

Vadhajtások.hu
Március 29., 19:03 · 🌐

Az oroszok tenni akarnak, nem úgy, mint az EU

VADHAJTASOK.HU

Oroszország határozat-tervezetet nyújtott be az ENSZ Közgyűlésen a koronavírus elleni harcról | Vadhajtások

👍 293 5 hozzászólás 29 megosztás

Forrás: <https://www.facebook.com/593694810822277/posts/1359091577615926>

A járvány uniós kezelésének másik oldalát adták azok a cikkek, amelyek az orosz segítségnyújtásról számoltak be. A Vadhajtások egy posztja, amely Moszkva ENSZ-nek benyújtott koronavírussal kapcsolatos határozattervezetéről szól, [megjegyz](#)i, hogy „Az oroszok tenni akarnak, nem úgy, mint az EU”. Az Orosz Hírek, illetve a News Front Magyarország szinte menetrendszerűen számoltak be a Kreml által Rómába küldött segélyszállítmányokról. Az oroszbarát oldalak külön cikket, [bejegyzést szenteltek](#) szinte minden Olaszországba induló orosz szállítmánynak. [Rámutattak](#) Dmitrij Peszkov kijelentésére is, miszerint, Oroszország humanitárius indokból cselekszik, nem kéri cserébe az uniós szankciók feloldását. Putyin a segítségnyújtással [az](#) „emberi nagyságát” is megmutatta. Külön cikk járt a köszönetnyilvánításoknak is: az [olasz](#) külügyminiszter megköszönte a szállítmányokat, és [elmondta](#), „mindig hálásak leszünk az Oroszországi Föderáció által demonstrált szolidaritásért és barátságért”. A Bal-rad a Békekör egy [közleményét](#) osztotta meg, amely a Kínai segítségnyújtásra összpontosít. A News Front [cikke](#) beszámolt arról, hogy az olaszok köszönetnyilvánításként „az Európai Unió zászlaja helyett az orosz zászlót vonták föl” – csak nem említették meg, hogy mikor és hova, így nem is ellenőrizhető az állítás. Hasonló írárok tűntek fel korábban akkor is, mikor egy cég köszönetnyilvánításként felhúzta a kínai zászlót az uniós helyett – csak nem azért, mert Brüsszel akarták volna okolni [bármért](#). Népszerű volt az álhíroldalakon Mick Griffin szélsőbaloldali EP-képviselő is, [aki](#) szerint a járvány bizonyítja, hogy a kapitalizmus és az EU megbukott, utóbbinál pedig Kína és Kuba is többet segített az olaszoknak.

A News Front beszámolt [arról](#), hogy Lengyelország nem engedte át az Olaszországba tartó orosz humanitárius segélyszállítmányt a légterén. A bejegyzéshez tartozó [cikk](#), amely a korábban említett zászlófelvonásról is tájékoztatott, megjegyzi, hogy a lengyelek egy uniós és egy NATO-szövetséges részére érkező segély elé állítottak akadályt. A lengyel Honvédelmi Minisztérium [ezt](#) cáfolta: Oroszország soha nem is kért engedélyt a lengyel légtérrel való átrepülésre, a lengyel légteret felügyelő hatóság pedig elmondta, nem tiltották meg a belépést az Oroszországból induló repülőgépeknek. Fennáll tehát annak a lehetősége, hogy a Kreml tudatosan küldte Olaszországba a segélyszállítmányt más útvonalon, hogy ezzel feszültséget kelthessen a két szövetséges ország között. [Mindezek ellenére](#) Oroszország továbbra is határozottan elutasítja, hogy online dezinformációs kampányokat folytatna a nyugati társadalmak aláásására, akár a koronavírus kontextusában, akár más esetben.

Az orosz segítségnyújtással kapcsolatos narratívák jelentős része tényekre épül, a segélyszállítmányok valóban elindultak és meg is érkeztek Olaszországba, más esetekben azonban – ahogy fentebb is olvasható – manipulatív információkkal dolgoztak a szerzők. Ebben az esetben is ki kell emelni, hogy – az uniós tagállamok segítségnyújtásán kívül – mi nem szerepel a beszámolókból. Egy szót sem lehet olvasni arról például, hogy a segítségként küldött eszközt akár 80 százaléka is használhatatlan [lehet](#). **Ez a narratívacsoport erős kontrasztot teremt az unióval kapcsolatos hírekkel: Moszkva aktív, humanitárius alapon segítséget nyújt a bajbajutottaknak, míg Brüsszel tétlenül figyel az eseményeket.**

Ukrajna és az Egyesült Államok a járványhelyzetet is kihasználja, állítja a propaganda

Márciusban a Kijev és Washington szerepét a koronavírus-járvány tükrében vizsgáló narratívák az oroszbarát oldalakra korlátozódtak. Utóbbi esetében egy korábban a főként konspirációs oldalakon feltűnő téma uralta a napirendet; az a teljes mértékben bizonyítatlan elmélet, [miszerint](#) a vírus egy „amerikai boszorkánykonyháról”, névlegesen a Walter Reed Katonai Kutatóintézetből származik, melynek tevékenysége hasonlít a hírhedt japán 731-es alakulathoz, akik a második világháború során biológiai fegyvereket teszteltek embereken. A bizonyíték az állításokra az, hogy a kínai kormány ezt hivatalosan is közölte, illetve a korábbi „ENSZ-szakértő” Igor Nyikulin egy nyilatkozata ezt megerősítette. Washington célja Peking hiteltelenítése lenne a Kína ellen folytatott „információs háború” keretében. A balrad.ru arról is [írt](#), hogy a vírus kifejlesztésének célja a „biológiai háború előkészítése a volt Szovjetunió területén”. Egy másik [bejegyzésben](#) a kínai kormány álláspontját közvetítette kritika nélkül a szélsőbaloldali portál, miszerint „lehetséges, hogy a járványt Wuhanba az USA hadserege vitte be”. Egy a Nature Medicine szaklapban publikált [kutatás](#) még március [közepén](#) bebizonyította, természetesen úton fejlődött ki a vírus, de ez – ahogy látható – egyáltalán nem vette el a kedvét a dezinformációs oldalaknak attól, hogy Washingtont okolják a krízis kirobbantásáért.

Az amerikaiak felelősségét firtató elméletet a News Front Ukrajnával is [összekötötte](#): ott egy szót sem lehet szólni az „amerikai gyártmányú koronavírusról”. A cikk azt sugallja, hogy egy ukrán állampolgárt a koronavírussal kapcsolatos álhírek terjesztése miatt vádoltak meg szeparatizmussal. Az SZBU [közleményéből](#) azonban kiderül, hogy a nő az ukrán alkotmányos rend ellen és az ukrán területi egység ellen szólalt fel, ez a vádak alapja.

Az oroszbarát oldalakon azzal vádolják Ukrajnát, hogy a koronavírus-járvány idején is katonai műveleteket hajtanak végre a szakadár köztársaságok ellen. A News Front fel is tárta az [állítólagos](#) ellentétet a két fél

között: a donbasszi népköztársaságok fegyverszünetet szeretnének a járvány idejére, de Kijev ezt „másképp gondolja.” [A](#) „latorostrom” folytatódik a „ragály” ellenére is, ráadásul a szakadár köztársaságokban Kijev ad munkát az orvosoknak, nem a Covid-19. Az ukrán kabinet [továbbra](#) is elutasítja a békét, [mert](#) a „’zorosírtásban nem lehet szünet még Covid-19 miatt sem”. Érdekes, hogy a Bal-rad azt állítja, hogy Ukrajna a járványra hivatkozva akadályozza a kelet-ukrajnai háború rendezését elősegíteni [hivatott](#) konzultációs testület felállítását, de ez még a hivatalos orosz magyarázattal sem egyezik, Moszkva szerint [ugyanis](#) a németek és a franciák vették rá Kijevet, hogy visszakozzanak. Valójában az ukrán kabinet vélhetően attól riadt vissza, hogy a közvélemény [nem](#) feltétlenül támogatná, ha közvetlenül folytatnának megbeszéléseket a szeparatista köztársaságokkal.

Az Ukrajna támadásait részletező narratívák teljes mértékben elhallgatják, hogy az EBESZ [márciusi jelentéseiben közzétett térképek](#) alapján mind az ukrán kormány, mind pedig a szeparatista köztársaságok megszegtek a tűzszüneti rendelkezéseket. **Ez a kiegyensúlyozatlan narratíva korábban is jelen volt az oroszbarát oldalakon, mindössze annyi változott a járvány hatására, hogy Kijevet még rosszabb színben tudják feltüntetni azzal, ha a beszámolókat a „ragály” kontextusában teszik közzé. Washington szerepe sem változott a Kreml-párti propagandaoldalakon, továbbra is az ellenfeleit kegyetlenül minden eszközt bevetve támadó hatalom képében tetszeleg, csak most éppen egy az egész világot érintő és súlyos recessziót okozó vírus kifejlesztéséért teszik felelőssé.** Annak tükrében, hogy egy emberről emberre terjedő járványt gyakorlatilag lehetetlen megállítani, továbbra is kérdés, hogy miért pont ezzel a módszerrel akarná Washington „hitelteleníteni” Pekinget.

Világvége vagy megváltás?

Annak ellenére, hogy a vizsgált portálok posztjaik jelentős részében a koronavírussal kapcsolatos hivatalos adatokat közölték, többségében szenzációhajhász címeket választva, egyáltalán nem tűntek el a járványhoz kapcsolódó konspirációs elméletek ezekről a felületekről – ráadásul e konspirációk közül néhány alkalmas lehet a köznyugalom megzavarására is. Így akármilyen óvatosan is kezelik ezt a témakört a manipulatív portálok, a hatóságoknak továbbra is lenne lehetőségük fellépni ellenük.

 Leleplező Friss Hírek - Világlató Hírmagazin ex. Titkolt Hírek ...
Március 26., 1:26 ·

<https://vilagfigyelo.com/elkepeszto-veletlenek-koronavirus.../>

VILAGFIGYELO.COM

Elképesztő véletlenek koronavírus ügyben: Tényleg elhisszük?

   205

15 hozzászólás 1 E megosztás

Forrás: <https://www.facebook.com/167654416661674/posts/2901684096592012>

Egy nagyon népszerű elmélet azzal a felütéssel indít, hogy Angela Merkel német kancellár 2019 szeptemberében Vuhanban járt, ahol gyárlátogatáson vett részt, novemberben pedig meg is jelent a városban a koronavírus-járvány. A cikk kijelenti azt is, hogy nem állítják, hogy ezek között összefüggés lenne, csak azt nem értik, miért titkolta a látogatást a „világmédia”. Aztán felsorolják a Political Capital által már februárban azonosított állításokat: a labor, ahonnan a vírus világhódító útjára indult, részben amerikai tulajdonban állt, ebben ráadásul a Gates Alapítvány is érdekelt; Vuhanban katonai olimpiát tartottak 2019 októberében amerikai részvétellel; New Yorkban októberben olyan szimulációt tartottak, ahol egy tüdőgyulladás okozó vírus elszabadulását modellezték (Event 201); a Netflix 2020. január elején bemutatta új, Pandémia című sorozatát. Végül érkezik egy videó, ami Merkel vuhani látogatásáról szól, de itt már azt állítják, a „nagyokosok” letagadnák ezt a látogatást, mert „szerintük nincs itt semmi összefüggés”. A narratíva a már jól ismert dezinformációs módszerekre épít: számos, önmagukban is bizonyítatlan állítást összekever, majd valamiféle összefüggést sejtet ezek között, kiemelve, hogy túl sok a véletlen. A Világfigyelő ismét Bill Gates felelősségét firtatja, felhozva az Event 201 néven tartott világjárvány-szimulációt, illetve azt, hogy egy koronavírusral kapcsolatos kutatásokat folytató intézetet is támogat, ami ráadásul szabadalmakat jegyeztetett be „vakcinagyártáshoz szükséges koronavírusra”.

Korábban a Bill Gates-elméletek központi eleme volt, hogy ezt a vakcinát akarnák eladni, ebből meggazdagodni, de mivel jelenleg nincs oltás a vírus ellen, az új narratíva már a késlekedés okát elemzi: előfordulhat, hogy az nem alkalmas a „kínai járvány” megfékezésére, végig kell menni az engedélyezési folyamaton, vagy esetleg még a gyorsított engedélyezésre várnak. A Pilbright Intézet valójában a koronavírus csak állatokra veszélyes törzseit [vizsgálja](#), így ha gyártanának is vakcinát a vizsgálataik alapján, az valószínűleg nem segítene a Covid-19 ellen. Más [elméletek](#) szerint pedig „a nagy gazdasági cégvezetők” láthatták előre a járványt, ezért távoztak a vezetésből a „kataklizma” előtt. Az Egyesült Királyságban korábban felmerült, hogy az 5G adótoronyok [segíthetik](#) a vírus terjedését, ez a vizsgált magyar oldalakon is megjelent, [összekötve](#) a Vuhan környéként jelen levő állítólagos 5G-sugárzást a Covid-19 terjedésével.

Természetesen a pénzügyi világ sem maradt ki a vírus kirobbanása mögött álló lehetséges felelősök sorából. A média, a WHO, a „világkorporációk” állítólag azért [alakíthatnak](#) ki tömegpszichózist, hogy az IMF „megmentse”, aki tönkrement, és így „elkészítse” a szép új világot. Ezt többek között a „totális pénzügyi-gazdasági összeomlás szándékos végrehajtásának” [titulálták](#). Több írásban is idézik Gordon Brown volt brit miniszterelnök szavait, aki szerint egy „globális kormány” [kellene](#) megoldania a koronavírus-válságot. Ez valóban így történt, csakhogy a volt miniszterelnök inkább egy koordinációs testületről beszélt egészségügyi és gazdasági szinten, nem [arról](#), hogy ez a „világkormány átvenné a végrehajtó hatalmat az országok fölött”, de azt sem [említette](#), hogy a WHO-nak vagy az ENSZ-nek „végrehajtó hatalommal” kellene bírnia a nemzetállamok felett. A Gordon Brown kijelentéseivel foglalkozó cikkek túlzott fontosságot tulajdonítanak a volt brit miniszterelnök szavainak: nem valószínű, hogy ő valamiféle titkos világelit része lenne, ami ezeket a javaslatokat végre tudná hajtani. [Felmerül](#) ezen állítások mellett az is, hogy a vírus Gaia büntetése, mert valójában „mi vagyunk a bolygó legpusztítóbb vírusa”.

Feltűnik 1-1 olyan cikk is, ami [már-már](#) hasznosnak állítja be a koronavírust: a járvány egy figyelmeztetés, hogy rossz irányba haladunk, a hétfégi vásárlás „családi programmá” nőtte ki magát, nem vagyunk a családdunkkal, de a vírusnak köszönhetően „átléptünk a digitális korbá” az oktatásban, a gyerekek segítenek a házimunkában, illetve megsütjük életünk első kenyereit is.

Az itt bemutatott konspirációs elméletek döntő többsége azt sugallja, hogy a vírus nem valami természetes jelenség, hanem valakik, valamilyen célból az emberek tudta nélkül elindították, hogy abból profitáljanak pénzügyileg vagy politikailag, esetleg valamiféle istenség állhat mögötte. Miért lehetnek ezek alkalmasak a köznyugalom megzavarására? Egyrészt azért, mert ha az emberek úgy gondolják, hogy akár kormányok, akár nemzetközi szervezetek szándékosan indították útjára a járványt, az csökkentheti a hatósági intézkedésekbe vetett bizalmukat. Másrészt az ilyen narratívák olyan félelmeket korbácsolhatnak fel a lakosságban, hogy egy új járványt bármikor mesterségesen útjára indíthatnak azok a bizonyos valakik.

Fegyelmezetlen „migránsok”

A vizsgált oldalak a koronavírus-járvány kontextusában is foglalkoztak a migráció kérdésével. A vizsgált oldalak közül leginkább a Vadhajtások nevű portál fókuszált erre a témakörre. A magyar médiát március elején hosszú ideig uralta az országban karanténba kerülő, majd a karantén szabályok megszegéséért az EU területéről [kiutasított](#) iráni diákok esete. A teljes kormánypárti médiabirodalmon végigsöpört Donáth

Anna EP-képviselő ATV-s interjúja, ahol azt mondta, hogy Orbán Viktornak jól jött, hogy egy iráni, nem pedig egy olasz vagy magyar diák volt az első igazolt eset Magyarországon, mert így folytathatta az illegális migráció elleni kampányát. Volt oldal, ami ezt [egyenesen](#) „magyargyűlöletnek” titulálta, mások arról [cikkeztek](#), hogy a képviselő „fortyog”, mert nem magyar volt az első eset. A kormány március első heteiben konzisztensen összekapcsolta az illegális migráció és a koronavírus kérdését: a fokozott határvédelmet azzal [indokolták](#), hogy az illegális bevándorlók [között](#) is megjelenhet a koronavírus, holott szinte bizonyos, hogy Európába Kínából [került](#) be a járvány. Egy-egy cikk „vírusterrornak” [nevezi](#) a migrációs helyzetet a jelenlegi kontextusban, amit egészen zavarosan fejtenek ki: beszámolnak arról, hogy lehetnek fertőzöttek az illegális bevándorlók között és megemlékeznek a 2015-2016-os terrortámadásokról is, de nem derül ki, hogy mi lenne ezek között az összefüggés. A Vadhajtások minden olyan kezdeményezést élesen kritizált, ami a menekültek [elosztására](#) vagy [befogadására](#) vonatkozott. A portál [kiemelte](#) azt is, hogy Portugália „állampolgári jogokat” ad a „migránsoknak”, ezért „biztos nem kell tartaniuk a kazalfejű Sargentiniktől meg a liberális újságcikkek garmadájától”.

Néhány alkalommal felmerültek olyan narratívák is, amelyek szerint a bevándorlók nem hajlandók betartani a koronavírussal kapcsolatos korlátozásokat. A Pesti Srácok arról [számolt](#) be, hogy egy „migráns háttérű asszony” direkt leköhögte a francia rendőröket, mikor azok feltartóztatták, több [konspirációs oldal](#) pedig a Magyar Hírlapra hivatkozva jelentette ki, hogy a rendőrök nem tudják betartatni a kijárási korlátozásokat „Párizs javarészt bevándorlók lakta negyedeiben”. A bejegyzéseket egy égő utcáról készült kép illusztrálja, ami szinte bizonyos, hogy nem a járvány ideje alatt készült. **E cikkek alapján úgy tűnik, mintha ilyen szabálysértéseket csak és kizárólag „bevándorló háttérű” személyek követnének el. Ezek az állítások beleillenek abba a 2015 óta alakított képbe, miszerint a nem Európából érkezett emberek teljesen más kulturális és viselkedési formákat követnének egytől-egyig, mint az „öslakos” népeesség.**

Kormányzati válságkezelés: vagy tökéletes, vagy elhibázott – nincs középút

A magyar kormány válságkezelési intézkedéseivel kapcsolatban gyakorlatilag kétféle narratíva létezett a vizsgált oldalakon: az egyik szerint mindent jól csinálnak, a másik szerint viszont teljességgel elhibázott a kabinet megközelítése. A kormánypárti média a kormányzati retorikával összhangban [sikerekről](#) ír, például az „Európa-szerte bátornak és kivételesnek” [tartott](#) gazdasági csomagról, míg az ellenzékét alkalmatlannak mutatják be. Az egyik fő [vád](#) a magyar ellenzékkel kapcsolatban, hogy a koronavírus kezelésekor is pártpolitikai logikát követ, arról azonban nem esik szó, hogy az ellenzéki pártok támogatták volna a felhatalmazási törvényt, amennyiben az valamilyen időbeni korlátot [állított volna](#) fel. A liberálisok a népakarat [ellenére](#) „gáncsolják” a [kormány](#) intézkedéseit. A kormány a koronavírus-törvény vitái során végig azzal [érvelt](#), hogy ezek nélkül problémás lenne fenntartani a járvány elleni intézkedéseket. Valójában a magyar tisztifőorvos saját hatáskörében a törvény elfogadása [nélkül](#) is el tudott rendelni több korlátozó lépést, sőt a kijárási korlátozás bevezetése is megelőzte a felhatalmazási törvény megszavazását.

A kormány lépéseit kritizáló cikkek a vizsgált oldalak közül kizárólag a szélsőbaloldali balrad.ru portáltól érkeztek. A portál [rákérdez](#) a veszélyhelyzet során bevezetett, a társadalmi távolságtartást elősegítő korlátozások kapcsán, hogy „eddig mit is védett meg a nemzeti dumás kormány”? Egy másik bejegyzés azt vetíti előre, hogy a [kormány](#) „rabszolgatelepet” épít Magyarországból, majd „ők” mondják meg, hogy „ki

hol, mit fog robotolni”. A Bal-rad ugyanakkor a parlamenti ellenzék sem támogatja, őket „állandó ellenzéknek” szokta nevezni.

Baloldali véleményblogok: esetenként megtévesztő címválasztás

A Political Capital külön megvizsgálta négy, vállaltan ellenzéki és baloldali portál (Hírhubó, Pesti Bulvár, OLKT, Balramagyar) tevékenységét is. A portálokon talált cikkek döntő többsége nem tartalmazott megtévesztő állításokat, a hivatalos adatok és kutatási eredmények közlésére szorítkozott. A Hírhubó egy cikkében [kifejezetten](#) azokhoz szól, akik „még azt hiszik, hogy a koronavírus csak egy 'globális terv'”. Az is igaz, hogy az OLKT nevű oldal egy írása kritika nélkül [osztotta](#) meg Pataki Attila egy blikkes interjúját, amiben kijelenti, hogy a „koronavírus-hisztériát a brüsszeli háttérhatalom és a világ vezetői terjesztik”. A négy baloldali blog az ellenzék álláspontját nyíltan támogatja, míg a kormány válságkezelési intézkedéseivel szemben pedig általában kritikus, például a [tesztek](#) alacsony száma miatt. Ellenezték a kormánypárti polgármesterek döntéseit is, melyekkel a veszélyhelyzet bevezetése után saját hatáskörükben fogadták el több település [költségvetését](#). Ezzel szemben a blogok minden, a kormánnyal szembeni megnyilatkozást támogatnak. Mindemellett ez a négy portál is közölt többé-kevésbé megtévesztő vagy téves információkat.

Gyakori jelenségnek számítanak ezeken az oldalakon a kattintásvadász cikkek, melyek az érzelmek felkorbácsolására szolgálhatnak. Márciusban a kormány megtiltotta, hogy az iskolaigazgatók saját hatáskörükben rendeljenek el rendkívüli szünetet az iskolákban. Mikor ennek ellenére egy iskolaigazgató [kihirdette](#) a rendkívüli szünetet a Széchenyi István Baptista Középiskolában, több [portál](#) is „lázasnak” titulálta a döntést.

A kormányzati kritikában is megjelennek megtévesztő vélemények, például az, hogy a koronavírus ürügyén az Orbán-kormány be fogja [tiltani](#) a tüntetéseket és ünnepléseket, de azt már nem osztják meg az olvasókkal, hogy a társadalmi érintkezések korlátozásai miatt ezeket egyelőre gyakorlatilag egész Európában „betiltották”. Olyan [ízléstelen](#) „viccek” is feltűntek, miszerint a koronavírus első áldozata egy „nyugdíjas fideszes”, akire rádőlt 150 kilogramm liszt, amit a Tescoban vásárolt. Egy blog megjósolta, hogy az egészségügy helyzete [miatt](#) „ha itt lesz a koronavírus, nekünk annyi”. A betegség kezdeti szakaszában egy bejegyzés azzal a [felütéssel](#) kezdett, hogy „Nem ért ki a mentő egy koronavírus fertőzött-gyanús beteghez”, de az már [nem](#) derül ki, hogy a kérdéses holland férfi maga hagyta el a XVIII. kerületi szakrendelőt, miután egy órát várt a mentőkre. Az egészségügy témájában is megosztottak viccesnek szánt posztokat: márciusban a tizenegy, Észak-Olaszországból hazatérve kórházi karanténba került diák esetében például egy [oldal](#) azt írta, nem karanténba, hanem „koronavírus tematikájú szabadulósobába kerültek”. A cikk a magyar kórházi állapotokról szóló sztereotípiákat sorolja fel, amit egy rossz állapotú, talán kórházi szobát ábrázoló képpel illusztrálják.

A Pesti Bulvár a [miniszterelnök](#) „híres” néma videójára hivatkozva megírta, Orbán Viktor bejelentette, hogy lemond – a cikkből derül csak ki, hogy ők ezt „olvasták le” a szájáról. Egy másik cím szerint Orbán Viktor egy „dobókockával” dönt a kormányzati [intézkedésekről](#). Müller Cecília tisztifőorvos [alkalmatlanságát](#) azzal próbálták bizonyítani, hogy előéletéről keveset lehet kideríteni, például azt, hogy „lelkipásztorkodott”. Az oldalak már az általuk diktátortörvénynek hívott felhatalmazási törvény

elfogadása előtt azzal riogattak, hogy a kormány el [akarja](#) némítani például azokat az orvosokat, akik eszközhiányról beszélnek. Felháborodva számoltak be arról is, hogy a magyar koronavírus-fertőzöttek 12,5 százaléka egészségügyi [dolgozó](#), de ezt nem helyezték kontextusba: érdemes lehet például [tudni](#), hogy Spanyolországban, Romániában ez az arány 14 százalék feletti, míg Olaszországban csak 8,67, Németországban pedig mindössze 2,7 százalék. A kabinet gazdaságvédelmi [intézkedéseit](#) „brutális megszorításnak” titulálta egy oldal, a kapcsolódó [cikkből](#) ezért a tárcákon belüli [átcsoportosításokat](#) „elvonásként” írták be.

Egy bejegyzés „józan paraszti ész” alapján [ad](#) tanácsokat a vásárláshoz a járvány idején. Ebben „utánaolvasás” alapján állítják, biztosnak tűnik, a vírus érzékeny a 30 fok feletti hőre. Valójában mindössze annyiban tűnik biztosnak, hogy [egyes](#) koronavírus-változatok kevesebb ideig [maradnak](#) aktívak bizonyos felületeken – de ez nem ugyanazt jelenti. A 15, SentiOne-kutatásban szereplő oldal közül a konspirációs elméletekkel és egészségügyi álhírekkel üzletelő oldalak szinte teljesen tartózkodtak attól, hogy a kormány intézkedéseit minősítsék. **A mintánkban, részben a mintaválasztás okán is, jelentős többségben voltak a kormány lépéseit dicsérő narratívák, de a Bal-rad jól bemutatja, hogy egyes baloldali álhírpályók pedig ennek a fordítottja látható: ők még az olyan intézkedéseket (pl. társadalmi távolságtartás) is kritizálják, amik kulcsfontosságúak lehetnek a járvány legyőzésében.**

Gyógymódok

A vírus lehetséges gyógymódjaival kapcsolatos narratívák bizonyultak a legkevésbé népszerűnek a vizsgált oldalakon. Ugyan a portálok foglalkoztak olyan vitákkal, mint például az [ibuprofén](#), az [Avigan](#) vagy [más](#) gyógyszerek hatása a koronavírusra, ezekben a cikkekben nem közöltek meggyőző információkat, valós tudományos [vitákról](#) számoltak be. A szenzációhajhász címválasztás ezekben az esetekben sem maradhat el: egy írás címe azt a kérdést teszi fel, hogy a [medveepe](#) hatásos lehet-e a koronavírus ellen, majd megjegyzi, hogy Kína nem ellenzi a használatát. A cikkből már kiderül, hogy a WHO egyelőre nem talált bizonyítékot a medveepe-tartalmú gyógyszerek hatékonyságára. Ez persze nem azt jelenti, hogy az egyéb egészségügyi problémákkal kapcsolatos tartalmak eltűntek volna: a rák [kurkumával](#) történő gyógyításáról például továbbra is olvashatunk.

Két oldal [osztotta meg](#) Dr. Lenkei Gábor állításait a koronavírusról. Dr. Lenkei az év egészében is fontos vitaminok szerepét hangsúlyozza a járvány elleni küzdelemben, illetve elbagatellizálja a vírus veszélyességét, összehasonlítva az influenzával, valamint a „gyógyszermellékhatások” következtében elhunyt betegek számával. Valójában [azonban](#) a C-vitamin nem hatásos a koronavírus ellen, és nem is lehet párhuzamot vonni a Covid-19 és az influenza [között](#). Cserébe Dr. Lenkei oldalán [számos](#) vitamin vásárolható meg saját „dr. Lenkei” termékcsaládjából.

Oltáskritikusok külföldön és Magyarországon

A koronavírus-járvány kapcsán célkeresztbe kerültek az oltásellenes mozgalmak. A korábban a vakcinákkal szemben [szkeptikus](#) amerikai elnök, Donald Trump maga is a koronavírus-ellenes oltás elkészültének felgyorsítását követelte. Azokat a hírességeket vagy politikusokat, mint a brit rapper MIA vagy David Zuckerman vermonti helyettes kormányzó, akik továbbra is oltásellenes nézeteket terjesztenek, követőik is erősen támadják. A járványra az oltásellenes mozgalmak a vírus súlyosságának elbagatellizálásával [reagáltak](#): az Oregoniak az Egészségügyi Választásért csoport szerint a járvánnyal szembeni hangulatkeltés

célja elvenni a jogot, hogy valaki elutasítsa az oltásokat, a Green Med Info egy cikke pedig egyenesen kérdőre vonja a járvány létezését. A Weston A. Proce Foundation a kézmosással, a fertőtlenítéssel, a társadalmi távolságtartással kapcsolatos javaslatokat „rossz tanácsoknak” nevezi.

Az új típusú koronavírusnak jelenlegi, korlátozott információink alapján negatív hatásai vannak az oltásellenes mozgalmakra: [még](#) a magukat oltásellenesnek vallók egy része is elbizonytalanodott abban, hogy nem adatná-e be magának a Covid-19 vakcinát. A France 24 két felmérést is összehasonlított: Franciaországban 2018-ban a válaszadók egyharmada gondolta, hogy az oltások nem biztonságosak, de egy friss elemzés szerint ma csak a lakosság 18 százaléka utasítaná el a koronavírus-vakcinát. Olaszországban Dr. Roberto Burioni virológus szerint az oltásellenes mozgalom „lényegében eltűnt”.

Vakcinaellenesség és koronavírus

Magyarországon, ahol az [átoltottsági](#) ráta kiemelkedően magas, és az oltás elmulasztása törvényellenes, az oltásellenes mozgalom arányaiban is lényegesen kisebb például az amerikaiénál. Ennek köszönhetően a vizsgált mintákban is kevés cikket találtunk, ami a koronavírus elleni védőoltást utasította volna el, de azért egy ilyen akadt. Az Oltáskritikus Életvédők Szövetsége egy [bejegyzésében](#) a védőoltások „szerelmeseit” kritizálja, akik „epekednek” a koronavírus elleni vakcináért. „Nekik készítik vagy már be is csomagolták” – állítja a csoport Facebook-oldala. Ebben a helyzetben, mikor épp a vakcina hiánya miatt állt meg a társadalmi és gazdasági élet, és ez vezetett számos halálesethez, különösen kockázatos a védőoltások hatékonyságának hiteltelenítése.

Mit mondanak a népszerű influenzerek?

A közösségimédia-plattformok közül a Facebookon, az Instagramon és a Youtube-on aktív, legtöbb követővel rendelkező magyar influenzerekről gyűjtöttünk adatot a koronavírus-járvány kapcsán közzétett bejegyzéseikről. **Ez alapján elmondható, hogy bár sokan nem kommunikálnak a járvánnyal kapcsolatban, azok akik igen, ezt felelősségteljesen teszik.** A magyar influenzerek többsége figyelemfelkeltő, informatív bejegyzéseket, anyagokat oszt meg a közösségi médián, amelyekben a helyes higiéniai előírásokra, a közösségi távolságtartásra és az otthonmaradásra hívják fel a figyelmet. Az ilyen jellegű bejegyzések, videók és képek tartalma az illetékes szervek iránymutatásával megegyezik.

Top 10 Magyar Instagram Influenzerek követők száma alapján

Helyezés	Név	Instagram-követők száma	Facebook-követők száma	Megnyilvánulás koronavírus kapcsán
1.	Palvin Barbara	13,9 millió	-	A fertőtlenítés fontosságára hívja fel a figyelmet

2.	Dzsudzsák Balázs	941 ezer	101 ezer	Az otthon maradás fontosságára hívja fel a figyelmet
3.	Enji Night	890 ezer	518 ezer	Nincs megnyilvánulás
4.	Andy Csinger	705 ezer	1600	Az otthon maradás fontosságára hívja fel a figyelmet
5.	Tibi atya	623 ezer	1,3 millió	Hangulatkeltő tartalmakat oszt meg
6.	Hódi Pamela	537 ezer	256 ezer	Tájékoztató tartalmakat oszt meg
7.	Polla	536 ezer	35 ezer	Tájékoztató tartalmakat oszt meg
8.	Kasza Tibi	534 ezer	1,07 millió	Az otthon maradás fontosságára hívja fel a figyelmet
9.	Kulcsár Edina	522 ezer	220 ezer	Az otthon maradás fontosságára hívja fel a figyelmet

10.	Bercsenyi Balázs	500 ezer	9 ezer	Nincs megnyilvánulás
-----	------------------	----------	--------	----------------------

Ugyanakkor kétes tartalmú, érzelmekre ható és pánikkeltésre alkalmas információkat is több influenszer osztott meg az elmúlt hetekben. Például, a háromszáz-huszonezer Instagram-követővel rendelkező Dezső Bence egy magát maszkban ábrázoló kép címében a következőket írta: „az a maszk nem is véd a vírus ellen”. Sarka Kata a közel kétszázöttezer Facebook-követőjével osztotta meg a „Döbbenetes új tünete van a koronavírusnak, de csak a fiatalokat érinti” című cikket, amelyben erős sarkítások találhatóak a szaglász- és az ízérzékelés elvesztésével kapcsolatban. Curtis a kétszázöttezer Facebook-követőjével osztott meg egy képet, melynek üzenete, hogy aznap, 2020. március 22-én halt meg az első nővér Olaszországban. Nem találtunk olyan forrást, amely alátámasztaná ezt az állítást. **Pirner Alma pedig, a több mint hetvenötezer Instagram-követőjét nyugtatta azzal, hogy „keep calm & relax! Az a legjobb immunerősítő”, amit egy külföldi utazás képével illusztrált.**

A koronavírus-járvánnyal a legtöbbet foglalkozó influenszer Tibi Atya. A több mint egymillió-háromszázezer Facebook-[kedvelővel](#) és több mint hatszázhuszezer Instagram-[követővel](#) rendelkező Tibi Atya az egyik legbefolyásosabb magyar influenszer, és az összes vizsgált influenszer közül az ő közösségimédia-profiljai a legaktívabbak a járvánnyal kapcsolatos megjelenéseket és bejegyzéseket illetően. A jelenlegi helyzetet humorosan ábrázoló mémek mellett a Tibi atya mögött álló szerkesztők gyakran saját véleményüket teszik közzé az elmúlt hetek történései kapcsán. Ezek jellemzően hangulateltető tartalmakként kerülnek ki a szerzők közösségimédia-oldalaira és blogjára. Visszatérő elem, hogy azokat a nyugdíjas és idős embereket becsmérlik, akik nem maradnak otthon, mivel az oldal szerkesztői szerint az idős emberek védelme érdekében megy tönkre [jelenleg](#) a [gazdaság](#). Itt megfigyelhető, hogy az első harsányabb bejegyzések óta változott a nyugdíjas és idős emberekkel kapcsolatos hangvétel, sőt, követőiket már némiképp a segítségnyújtásra [ösztönzik](#). **Szintén gyakori, hogy a szerzők a médiát kritizálják, amiért az szükségtelen és indokolatlan pánikot kelt. Több olyan nagy port kavaró bejegyzés született, amelyekben a szerzők arra hívják fel követőik figyelmét, hogy a média szándékosan félreinformálja az embereket, annak érdekében, hogy hisztériát keltsen.** Ezt az alábbi idézetek illusztrálják:

- „A [médiá](#) álhírek, félinformációk és pánikkeltő szalagcímek teljes arzenáljával tartja a kést a politika torkán”
- „A [magukat](#) újságírónak nevező értelmiségi áruelők egyértelműen lemondtak a tájékoztatás igényéről, és jól láthatóan élveznek minden egyes megosztott félelemkeltést.”

Ezzel az állítással megegyező tartalmak Tibi Atya [blogján](#) is megjelentek. Itt egy svájci orvos cikkét vették át, aki „megelégelte a hírportálok mennyiségi pánikkeltését, és összeszedett minden megismerhető tény a témában”, illetve egy „Szégyenteljes a tévhit a honvédeinkről – egy katona véleménye a média uszításáról” című írást tettek közzé.

Szintén ennek a gondolatmenetnek megfelelően, a járvány kapcsán „hiszterizáló” emberekkel kapcsolatban is erős kritikákat fogalmaznak meg Facebook-bejegyzésekben. Érdekes, hogy egy bejegyzésben kitérnek a „balos értelmiségi hisztériká”-ra, akik szerintük:

- *„További pánikkeltés helyett akár odafigyelhetnél a hivatalos tájékoztatásra is, de ha arra nem, mert te alufóliasisakban véled tudni, hogy itt már sokkal nagyobb a baj, csak a kormány elhallgatja, akkor a magánszektorban praktizáló orvosokra!”*

Az egyik legbefolyásosabb magyar influenszer nagymértékben hangulateltő tartalmakkal és vitás véleményezéssel kommunikál tehát a járvány kapcsán.

A vizsgált influenszerek közül mindössze két olyat találtunk, aki kifejezetten káros, az egészségre ártalmas információkat osztott meg a vírussal szembeni védekezés kapcsán. Opitz Barbara a több mint kétszázötvenháromezer Instagram-követőjének tanácsolta, hogy [igyanak](#) „3%-os hidrogén-peroxidos vizet (1-2 csepp egy pohár vízbe a 3%-os hidrogén-peroxidból), nagyon jó védőpajzs!”. A HáziPatika szerint a hidrogén-peroxid kifejezetten [káros](#) az emberi szervezetre és komoly következményekkel járhat annak bevitele. Opitz Barbara eredeti bejegyzésének szövege azóta változott, a kétes mondatot [nem](#) tartalmazza. Varga Viktor a több mint tizenháromezer követőjével osztott meg egy [videót](#), amelyben a kezét és egy kilincset nyal meg, azzal a felirattal, hogy „Mi van veletek emberek?”.

Az is megfigyelhető, hogy vannak influenszerek, akik hasznot szeretnének húzni a járványból. Többek között [Berki Krisztián](#), [Balogh Robin](#) és [Kiss Virág](#), akik együttesen több mint 860 ezer Instagram-követővel rendelkeznek, vitaminokat és egyéb táplálékkiegészítőket reklámoznak oldalaikon, felhívva a figyelmet egészségünk megőrzésére és immunrendszerünk erősítésére ezekben az időkben. [Négy magyar influenszer feltételezhetően](#) egy jótékony kezdeményezés kapcsán gyűjtött további követőket. A helyzetre való tekintettel összeállítottak egy csomagot, amelyben alapvető élelmiszerek és tisztálkodószerek voltak. A csomagot olyan emberek között sorsolták ki, akik mind a négyük Instagram-profilját követik.

A magyar influenszerek összességében a 15 vizsgált portálnál lényegesen kevésbé voltak aktívak a járvánnyal kapcsolatban, ugyanakkor ők együttesen több olvasót is elérhetnek, mint a tanulmányban felsorolt oldalak, ráadásul olyanokat is, akik nem követik a híreket napi szinten. **Az influenszerek így egy olyan csoport esetében okozhatnak károkat, akik másképp nem találkoznának az új típusú koronavírussal kapcsolatos manipulatív információkkal.**

Minden a régi, csak új kontextusban

A koronavírus sokunk életét forgatta fel gyökeresen, az álhírek világa azonban látszólag változatlan maradt. A dezinformációs narratívák és kampányok alapszabályai továbbra is élnek, azokat mindössze egy új kontextusra kell ráhúzni.

Az Európai Unió elleni támadások alapja ismét egy valós probléma, nevezetesen az, hogy későn reagáltak a vírus okozta kockázatokra. A másik lényeges alappillér pedig még mindig az, hogy az európai (és benne a magyar) lakosság ismeretei az uniós intézményrendszer működéséről hiányosak. Mivel az

Unió-ellenes kampányok lényege a közvélemény EU ellen hangolása, és így a blokk gyengítése, az itt feltárt narratíváknak elég figyelmen kívül hagyniuk azt, hogy Brüsszelnek lényegében nincsenek egészségügyi és válságkezelési jogkörei, így cselekvőképessége a tagállamok akaratának függvénye, akik kezdetben vonakodtak együttműködni a többi uniós országgal. Ez, illetve a tény, hogy az uniós tagállamok maguk is saját nemzeti érdekeiket védték a válság kezdeti szakaszában, tökéletes lehetőséget biztosítottak az EU-ellenes narratívák terjesztőinek arra, hogy mindenért Brüsszelt okolják, és a nemzetállami cselekvés szükségességét hangsúlyozzák.

Az „Egyesült Államok áll a vírus mögött” narratíva sem újkeletű. Mindössze a már jól ismert, Washington-t az agresszív, ellenségeit könyörtelenül meggyengítő szuperhatalom keretébe helyező retorika, új köntösben. A világ politikai és gazdasági elitjének háttér-összeesküvései is a dezinformációs oldalak visszatérő szereplői, csak most éppen a koronavírus-járvány segítségével számolnák fel az önálló nemzetállamokat. A tehetetlen EU és a vírust szándékosan elterjesztő Nyugattal szembe lehet állítani a kizárólag humanitárius okokból tevékenykedő kínai, kubai, illetve orosz rezsimek segítségét, ezzel is azt bizonyítva, hogy a nyugati liberális demokratikus rezsimek hanyatlását hozza a világjárvány.

Vizsgálatunk felhívja a figyelmet arra is, hogy az egészségügyi álhírek bár háttérbe szorultak, korántsem tűntek el, ezek pedig közvetlenül emberéletekre is veszélyesek lehetnek.

A nemzetközi kitekintés alapján két fontos megállapítást tehetünk. Az első, hogy **a példák alapján a magyar médiatérben jelentős orosz háttérű médium jelenléte nélkül is megjelennek a Kreml érdekeit szolgáló dezinformációs, illetve manipulatív narratívák.** Ezek egy jelentős része a magyar kormányhoz közeli médiabirodalom hasábjain tűnik fel, az „erősebb” konspirációs elméleteket pedig az alternatív portálok szolgáltatják az olvasóknak. A második pedig az, hogy **a Kremlnek ennek eredményeképpen nem kell jelentős erőforrásokat ölnie a magyar médiatérbe.** A Kreml nemzetközi propagandája is a jól ismert orosz módszerekre épül, bár az átlagosnál hangsúlyosabban megjelenik Moszkva közvetlen dicsérete az általa tanúsított „humánus” hozzáállása miatt.

Kijelenthető, hogy az információs térben sem a Nyugat, sem pedig Magyarország nem volt kellően felkészülve. Igaz, hogy a magyar hatóságok fellépnek bizonyos álhírterjesztő oldalak ellen, de ez sem akadályozta meg azt, hogy akár több százezer magyar állampolgárhoz jussanak el a koronavírussal kapcsolatos eseményeket valamilyen formában manipulatíván kifejtő cikkek, és ezek a fentebb bemutatott adatok alapján számos reakciót váltottak ki az olvasókból. Mivel a dezinformáció módszerei nem változtak, így erre a kampányra már fel lehetett volna készíteni mind az európai, mind pedig a magyar társadalmakat, például a médiatudatosságra való oktatással vagy a közösségi média álhírekkel kapcsolatos fellépésének erősebb szabályozásával. Magyarországon ez addig nem is fog változni, amíg a kormány maga a manipulatív narratívák egyik fő forrása. **Olyan nyugati társadalmakban, ahol megvan erre a politikai akarat, a válság után komolyan fontolóra kell majd venni az álhírek elleni fellépés erősítését.**